

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNO NUOMONĖ

Dėl pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl valstybių narių keitimosi informacija iš nuosprendžių registro organizavimo ir turinio (COM (2005) 690 galutinis)

(2006/C 313/12)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 286 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 8 straipsnį,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo,

atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo, ypač į jo 41 straipsnį,

atsižvelgdamas į 2006 m. sausio 19 d. EDAPP nusiųstą prašymą pateikti nuomonę pagal Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalį,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

I. PRELIMINARIOS PASTABOS

1. Pagal Reglamento 45/2001/EB 28 straipsnio 2 dalį Komisija nusiuntė EADPP pasiūlymą dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl valstybių narių keitimosi informacija iš nuosprendžių registro organizavimo ir turinio, kad šis pateiktų nuomonę. EDAPP mano, kad ši nuomonė turėtų būti paminėta pamatinio sprendimo preambulėje.

2. Šis pamatinis sprendimas panaikins 2005 m. lapkričio 21 d. Tarybos sprendimą 2005/876/TVR dėl keitimosi informacija apie teistumą ⁽¹⁾, kuris buvo priimtas ribotam laikui ir skubos tvarka. 2005 m. sausio 13 d. EDAPP pateikė nuomonę dėl pasiūlymo dėl to Tarybos sprendimo ⁽²⁾. Šioje nuomonėje buvo nagrinėjami kai kurie keitimuisi informacija iš nuosprendžių registro svarbūs klausimai, pavyzdžiui, siūlomo dokumento būtinumas ir proporcingumas. EDAPP kritiškai vertino teisės akto taikymo sritį (jo taikymas nėra ribojamas tam tikrais sunkiais nusikaltimais) ir pasiūlyme numatytas duomenų subjekto apsaugos priemonės.

3. Šie aspektai bus aptariami ir šioje nuomonėje. Be to, šioje nuomonėje bus atsižvelgiama į tai, kad dabartinis pasiūlymas išsamesnis ir jame numatomas nuolatinės keitimosi informacija sistemos sukūrimas; tačiau valstybių narių įstatymai dėl informacijos apie teistumą yra ypač skirtingi.

⁽¹⁾ OLL 322, 2005 12 9, p. 33.

⁽²⁾ OL C 58, 2005 3 8, p. 3.

4. Šioje nuomonėje visų pirma bus nagrinėjamas pasiūlymo kontekstas. Norint veiksmingai kovoti su nusikalstamumu vidaus sienų neturinčioje Europos Sąjungoje, reikia bent intensyvaus valstybių narių valdžios institucijų bendradarbiavimo. Tačiau yra rimtų kliūčių tokiam bendradarbiavimui, iš dalies susijusių su tuo, kad kova su nusikalstamumu visų pirma priklauso valstybių narių kompetencijos sričiai.

5. Antra, EDAPP atsižvelgs į tai, kad keitimosi informacija sistema gali būti nustatyta naudojantis keliais modeliais, kurių poveikis duomenų apsaugai yra skirtingas. Šioje nuomonėje bus aptarti pagrindiniai pasiūlymo aspektai — bendrai ir pastraipsniui, — o juos aptariant bus *inter alia* analizuojami šie klausimai:

- Politinis pasirinkimas, kuriuo grindžiamas pasiūlymas. Pasiūlymas susijęs su valstybių narių piliečių nuosprendžių registrais ir jame nenumatomos Europos lygio centrinės duomenų bazės; valstybių narių valdžios institucijoms nesuteikiama tiesioginė prieiga prie kitų valstybių narių duomenų bazių, taip pat nenumatomas bendradarbiavimas tarpininkaujant *Eurojust*.
- Duomenų apsaugos priemonės. Pasiūlymo 9 straipsnyje numatomos asmens duomenų naudojimo sąlygos ir aptariami su tikslu bei tolesniu naudojimu susiję apribojimai. Pasiūlyme nenagrinėjamas jo santykis su bendromis trečiojo ramsčio duomenų apsaugos taisyklėmis, kaip numatyta pasiūlyme dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos.
- Dalijimasis atsakomybe, nes (kaip bus aptarta) galėtų dalyvauti mažiausiai trys valstybės narės. Turi būti aišku, kuri valstybė narė atsako *inter alia* už duomenų įtraukimą į nuosprendžių registrus, šių duomenų atnaujinimą, duomenų tvarkymą ir jų tolesnį naudojimą. Tai ypač svarbu dar ir dėl to, kad (kaip bus akcentuojama II skirsnyje) valstybių narių teisinės sistemos šioje srityje nėra suderintos. Todėl taip pat turi būti aišku, kaip užtikrinama tinkama asmens duomenų naudojimo priežiūra.

II. KONTEKSTAS

6. 2004 m. kovo 25–26 d. Europos Vadovų Tarybos deklaracijoje dėl kovos su terorizmu Europos apkaltinamųjų nuosprendžių ir teisių atėmimo registro sukūrimas minimas kaip viena iš teisinių priemonių, kuriomis būtų toliau plėtojama teisinė sistema siekiant kovoti su terorizmu.

7. Hagos programoje tikslas ir užmojai atrodo pasikeitę. Kalbant apie tikslą, Hagos programoje pasiūlymas siejamas su informacija iš nacionalinių apkaltinamųjų nuosprendžių ir teisių atėmimo registro, visų pirma apie lytinius nusikaltimus padariusius asmenis. Kalbant apie užmojus, buvo praneša apie pasiūlymą didinti keitimąsi informacija iš nacionalinių nuosprendžių registru (teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje pagal abipusio pripažinimo nuostatas).

8. Šis pasiūlymas yra vienas iš daugelio teisinių dokumentų, kuriais siekiama gerinti valstybių narių teisėsaugos institucijų keitimąsi informacija. Kaip numatyta ES sutartyje (ypač jos 29–31 straipsniuose), dokumentai dėl glaudesnio valstybių narių bendradarbiavimo vaidina vieną iš svarbiausių vaidmenų trečiojo ramsčio srityse. Taigi trečiasis ramstis visų pirma nustato tarpusavio pasitikėjimo ir tarpusavio pripažinimo pagrindus ir daug mažesniu mastu — nacionalinės teisės suderinimo pagrindus. Todėl pasiūlymas yra susijęs su ES sutarties VI antraštinės dalies tikslais. Tačiau kadangi pagrindinę kompetenciją ir toliau turi valstybės narės, atsižvelgiant į skirtingą kompetencijos lygį, naujojo teisinio dokumento veiksmingumui reikia skirti ypatingą dėmesį.

9. Todėl pasiūlymas turi būti įvertintas atsižvelgiant į keitimosi informacija iš nuosprendžių registru esamą teisinę sistemą. Pagrindinis teisinis dokumentas yra 1959 m. Europos konvencija dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose. Pasiūlymu nesiekama iš esmės pakeisti Konvencijos nustatytą keitimosi sistemą. Priešingai, juo siekiama, kad esama sistema taptų veiksmingesnė, *inter alia* nustatant kompiuterizuoto keitimosi informacija apie nuosprendžius pagrindą.

10. Tačiau kliūtys tikrai veiksmingam valstybių narių keitimuisi informacija iš nuosprendžių registų atsiranda dėl valstybių narių kalbų ir techninių bei teisinių sistemų skirtumų. Pastebima akivaizdi nuosprendžius reglamentuojančių įstatymų suderinimo stoka. Yra nacionalinės teisės skirtumų, susijusių su apkaltinamaisiais nuosprendžiais, kurie turi būti įtraukti į nuosprendžių registrus, apkaltinamųjų nuosprendžių saugojimo šiuose registruose terminų ir informacijos iš nuosprendžių registų, kuri teikiama trečiosioms šalims, bei tikslų, kuriais gali būti teikiama informacija. Šiuo požiūriu gali būti nurodytos EDAPP pastabos nuomonėje dėl pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl keitimosi informacija pagal prieinamumo principą ⁽³⁾. Reikia papildomų priemonių, kuriomis būtų užtikrinama, kad informaciją iš tiesų būtų galima rasti ir gauti (žr. taip pat šios nuomonės 50–54 punktus).

Asmens duomenų apsaugos bendra sistema

11. Pasiūlyme duomenų apsaugos klausimai nėra nagrinėjami išsamiai. Konkrečiai duomenų apsaugai yra skirtos tik kelios nuostatos. Tai puikiai suprantama, nes pasiūlymo 10 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodytas (pasiūlymas) Tarybos pamatinis sprendimas dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos. Iš tiesų keičiantis duomenimis iš nuosprendžių registų tas pamatinis sprendimas duomenų tvarkymo operacijoms būtų taikomas kaip *lex generalis*, o šiame pasiūlyme nustatytos konkretnės duomenų apsaugos nuostatos turėtų būti laikomos *lex specialis*. Pavyzdžiui, taisyklės dėl prieigos yra palankesnės duomenų subjektui (žr. toliau šios nuomonės pastabas dėl 9 straipsnio).

12. EDAPP pritaria šiam požiūriui, kaip jau buvo pabrėžta ankstesnėse nuomonėse ⁽⁴⁾. Nepaisant to, pasiūlymas dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų apsaugos tebėra svarstomas Europos Parlamente ir Taryboje, o esminiai klausimai (pavyzdžiui, taikymo sritis ir apsaugos priemonės perduodant trečiosioms šalims) dar toli gražu nėra išspręsti. Ši padėtis daro didelį poveikį šio pasiūlymo vertinimui.

13. Visų pirma tai reiškia, kad šis pasiūlymas savaime negali užtikrinti pakankamos asmens duomenų apsaugos keičiantis duomenimis iš nuosprendžių registų. Todėl EDAPP pabrėžia, kad šis Tarybos pamatinis sprendimas neturėtų įsigalioti anksčiau, nei įsigalios Tarybos pamatinis sprendimas dėl asmens duomenų apsaugos. Tokį eiliškumą turėtų užtikrinti į vieną iš baigiamųjų šio pasiūlymo straipsnių įtrauktina konkreti nuostata.

14. Be to, itin sunku vertinti šiame pasiūlyme numatytas duomenų apsaugos priemones, kol nėra aiškaus ir nusistovėjusio bendrų trečiojo ramsčio duomenų apsaugos taisyklių supratimo. Pavyzdžiui, šiame pasiūlyme taip pat numatomas asmens duomenų perdavimas trečiosioms šalims, bet (darant prielaidą, kad bendros taisyklės bus nustatytos Tarybos pamatiniame sprendime dėl asmens duomenų apsaugos) jame nustatomos tik kai kurios konkretnės, nors ir tik dalinės, apsaugos priemonės (žr. toliau, pastabas dėl 7 straipsnio). Apskritai, reikšmingi pastarojo Tarybos pamatinio sprendimo taikymo srities ir esmės pakeitimai, padaryti po derybų Taryboje, tiesiogiai paveiks duomenų apsaugos priemones keitimosi duomenimis iš nuosprendžių registų srityje. EDAPP rekomenduoja Tarybai glaudžiai susieti derybas dėl šio pasiūlymo su derybomis dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų apsaugos.

III. PASIŪLYMO PAGRINDINIAI ASPEKTAI

15. Visų pirma pasiūlyme neaptariami valstybėse narėse priimti apkaltinamieji nuosprendžiai trečiųjų šalių piliečiams. Dėl akivaizdžių priežasčių siūloma sistema tais atvejais negali būti taikoma, nes trečiosioms šalims netaikoma Europos Sąjungos teisė.

⁽³⁾ 2006 m. vasario 28 d. nuomonė (OL C 116, 2006 05 17, p. 8), ypač III dalis.

⁽⁴⁾ Visų pirma 2005 m. gruodžio 19 d. nuomonėje dėl pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos (OL , C 47, 2006 2 25, p. 27) ir 2006 m. sausio 20 d. nuomonėje dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl teisės valstybių narių institucijoms, atsakingoms už vidaus saugumą, ir Europolui naudotis Vizų informacine sistema (VIS) teroristinių ir kitų sunkių nusikaltimų prevencijos, atskleidimo ir tyrimo tikslais (OL C 97, p. 6).

16. EDAPP mano, kad tam tikru mastu esami teisiniai dokumentai užtikrina keitimąsi informacija apie nuteistus trečiųjų šalių piliečius. Visų pirma pareiga įtraukti tam tikrus tų asmenų duomenis į Šengeno informacinę sistemą ⁽⁵⁾ užtikrina, kad informacija apie tam tikrus apkaltinamuosius nuosprendžius būtų prieinama visoje Europos Sąjungos teritorijoje. Be to, Europolo konvencijos 7 straipsniu sukurta informacinė sistema numatomas keitimasis duomenimis *inter alia* apie nuteistus asmenis. Tačiau asmens duomenų rinkimo pagal šiuos esamus dokumentus tikslai nėra tie patys kaip įtraukiant asmens duomenis į nuosprendžių registrą. Todėl pagal šiuos esamus dokumentus baudžiamojo proceso metu surinktų duomenų naudojimas ne visuomet atitiktų tikslo ribojimo principą.

17. Be to, esamais dokumentais nėra užtikrinama, kad būtų galima keistis informacija iš visų nuosprendžių registru, ypač informacija apie asmenis, nepatenkančia į Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo 95 ir 96 straipsnių apibrėžimą. Galiausiai nėra aiški tų piliečių teisinė padėtis. Pavyzdžiui, pagal 14 straipsnio 4 dalį, trečiųjų šalių piliečiams taikomas 2005 m. lapkričio 21 d. sprendimas ⁽⁶⁾ bus panaikintas.

18. Trečiųjų šalių piliečiams gali reikėti kitos sistemos. Pagal aiškinamąjį memorandumą, valstybės narės teikė pirmenybę galimybei sukurti nuteistų trečiųjų šalių piliečių rodyklę. Komisija pranešė 2006 m. paskutinįjį ketvirtį pateiksianti pasiūlymą dėl keitimosi informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius tiems piliečiams. EDAPP įvertins šį pasiūlymą, kai tik jis bus priimtas.

19. Antra, pasiūlyme nenumatomas Europos nuosprendžių registro ar kitos svarbios Europos lygio duomenų bazės sukūrimas. Pagrindinis šio pasiūlymo poveikis duomenų bazių požiūriu yra tas, kad esami nacionaliniai nuosprendžių registrai turi būti centralizuoti, kad turi būti įtraukiama informacija apie kitose valstybėse narėse nuteistus piliečius ir kad turi būti sukurtos bei plėtojamos techninės sistemos, sudarančios palankesnes sąlygas valstybių narių keitimuisi duomenimis. EDAPP palankiai vertina tai, kad pasiūlymu neskatinama besąlygiškai sujungti duomenų bazes, t. y. sukurti duomenų bazių tinklą, kurį būtų sudėtinga prižiūrėti ⁽⁷⁾.

20. Trečia, EDAPP pabrėžia, kad atrodo, jog pasiūlymu, bendrai imant, numatoma pakankama ir *a priori* veiksminga keitimosi informacija sistema, ir visų pirma akcentuoja toliau išvardytus esminius pasiūlymo aspektus.

21. Pagal pasiūlymo 4 straipsnio 2 dalį, valstybė narė, priimanti apkaltinamąjį nuosprendį kitos valstybės narės piliečiui ir įtraukianti šį nuosprendį į savo nuosprendžių registrą, praneša apie jį tai kitai valstybei narei. 5 straipsnyje numatoma, kad valstybė narė, kurios pilietis asmuo yra, saugo šią informaciją, kad galėtų gavusi prašymą ją perduoti (trečiai) valstybei narei baudžiamojo proceso tikslais arba, nustatant griežtas sąlygas, kitais tikslais. Jei pateikiamas toks prašymas, valstybė narė, kurios pilietis asmuo yra, pateikia tam tikrą informaciją (6 ir 7 straipsniai).

22. Pasiūlyme yra papildomų nuostatų šios sistemos veikimui užtikrinti, iš kurių svarbiausia — pareiga paskirti centrinę instituciją (arba tam tikrais tikslais — kelias centrines institucijas), atsakingą už informacijos perdavimą ir saugojimą. Dėl to EDAPP taip pat nurodo 10 ir 11 straipsnius. 10 straipsnyje numatomas išsami kalbų vartojimo tvarka, o 11 straipsnyje — standartizuotas keitimosi informacija būdas, kuris po pereinamojo laikotarpio taps pareiga naudoti standartinę formą ir perduoti duomenis elektroniniu būdu. EDAPP palankiai vertina šias esmines nuostatas. Teisiniame dokumente, skatinančiame keitimąsi informacija, turi būti numatytos papildomos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad informacija galėtų būti veiksmingai randama ir prieinama.

⁽⁵⁾ Žr. visų pirma Konvencijos dėl 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimo, sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių, dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo 95 ir 96 straipsnius, OL L 239, 2000 9 22, p. 19.

⁽⁶⁾ Žr. šios nuomonės 2 punktą.

⁽⁷⁾ Šiuo klausimu r. taip pat 3 išnašoje nurodytą EDAPP nuomonę dėl pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl keitimosi informacija pagal prieinamumo principą.

23. Be to, EDAPP pabrėžia, kad tokia teisiniame dokumente reikia aiškiai apibrėžti įvairių dalyvių atsakomybę ir nustatyti nacionalinio bei Europos lygio kompetencijos ribas. Juo neturi būti sukuriama pernelyg plati teisėsaugai skirta priemonė, o turi būti siekiama išlaikyti įvairių interesų, pavyzdžiui, duomenų subjekto ir visuomenės saugumo interesų, pusiausvyrą. Prieigos prie duomenų galimybės turi būti ribojamos ir jie turi būti prieinami tik griežtai apibrėžtais tikslais. Antraip teisinis dokumentas neatitinka savo tikslo, taigi neatitinka ir proporcingumo principo. Iš esmės, nepaisant 37–40 punktuose pateiktų pastabų, pasiūlymas atitinka šias sąlygas.

IV. NAGRINĖJIMAS PASTRAIPSNIUI

2 straipsnis: Sąvokų apibrėžimai

24. Pasiūlyme nėra apribojimo dėl taikymo tik apkaltinamiesiems nuosprendžiams dėl sunkių nusikaltimų. Jis taikomas visiems pagal nuosprendį priėmusios valstybės narės teisę nacionaliniam nuosprendžių registru perduotiems apkaltinamiesiems nuosprendžiams. Pasiūlymas taip pat taikomas administracinių institucijų galutiniams sprendimams.

25. Taikymo sritis tokia plati dėl didelių valstybių narių teisės, susijusios su nacionaliniam nuosprendžių registru perduodamais apkaltinamaisiais nuosprendžiais, skirtumų. EDAPP vaidmuo nėra kritikuoti šios valstybių narių kompetencijos, susijusios su apkaltinamųjų nuosprendžių perdavimu nuosprendžių registrams, įskaitant administracinių institucijų sprendimus, jei dėl jų galima pateikti apeliacinį skundą baudžiamajam teismui. Tačiau EDAPP primena savo 2005 m. sausio 13 d. nuomonę (žr. šios nuomonės 2 punktą), kurioje jis padarė išvadą, kad keitimasis informacija turi būti apribotas keitimusi informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius dėl tam tikrų sunkių nusikaltimų. Šiuo atveju EDAPP apgailestauja, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas nei aiškinamajame memorandume, nei jokiame kitame oficialiame dokumente, nepagrindžia, kodėl šiame pasiūlyme dėl keitimosi informacija negalėtų būti apsiribojama sunkesniais nusikaltimais. Toks paaiškinimas turėtų išaiškinti, kodėl bendroje laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje reikia tokios plačios taikymo srities ir kodėl ji neviršija proporcingumo principu nustatytą ribą.

3 straipsnis: Centrinė institucija

26. Šiuo požiūriu svarbus centrinės institucijos paskyrimas. Nors tam reikia centralizuotos nuteistų asmenų duomenų bazės kiekvienoje valstybėje narėje, taip pat užtikrinama aiški specializuotos institucijos atsakomybė už (informacijos iš) nuosprendžių registrų tvarkymą ir tampa mažai tikėtina, kad informacijos apie tam tikrų asmenų teistumą bus prašoma iš tuo neužsiimančios institucijos, nes dėl to galėtų susidaryti bereikalingi asmens duomenų srautai. Žinoma, aiškus centrinės institucijos funkcijų nustatymas yra būtina išankstinė sąlyga⁽⁸⁾. Apskritai atrodo, kad pasiūlymas iš esmės atitinka šį punktą. Jis taip pat sudaro nacionalinėms duomenų apsaugos institucijoms galimybę veiksmingai ir pakankamai paprastai kontroliuoti duomenų tvarkymą. EDAPP manymu, šiai kontrolei iš esmės neturės įtakos tai, kad valstybė narės pasinaudos 3 straipsnyje numatyta galimybe paskirti daugiau nei vieną valstybės narės instituciją.

27. Dėl 3 straipsnio 2 dalies EDAPP siūlo paskelbti paskirtųjų institucijų sąrašą *Oficialiajame leidinyje*. Tai padidintų sistemos skaidrumą.

28. Be to, EDAPP kyla klausimas dėl to, kodėl Tarybos generalinis sekretoriatas turėtų informuoti *Eurojust* apie institucijų paskyrimą. EDAPP neaiški šio pranešimo funkcija, ypač dėl to, kad *Eurojust* nevaidina jokio vaidmens pasiūlyme numatytoje sistemoje.

4 ir 5 straipsniai: Apkaltinamąjį nuosprendį priėmusios valstybės narės ir valstybės narės, kurios pilietis asmuo yra, pareiga

29. 4 straipsnyje nustatoma nuosprendį priėmusios valstybės narės pareiga informuoti apie apkaltinamuosius nuosprendžius valstybę narę, kurios pilietis nuteistas asmuo yra. Pastarosios valstybės narės centrinė institucija tuomet saugo šią informaciją vykdydama 5 straipsnyje nustatytą pareigą.

⁽⁸⁾ Dėl to paties aspekto žr. 2006 m. gegužės 15 d. nuomonę dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo bei vykdymo ir bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (KOM (2005) 649 galutinis).

30. Nuosprendžių registro įrašų saugojimo termino klausimu atrodo, kad pasiūlyme taikomas „nuosprendį priėmusios valstybės“ kriterijus. Iš tiesų perduodant informaciją apie apkaltinamuosius nuosprendžius taip pat nurodoma, kiek laiko pagal nuosprendį priėmusios valstybės narės teisės aktus apkaltinamasis nuosprendis turi būti saugomas jos nuosprendžių registre. Taip pat pranešama apie kitas priemones, turinčias įtakos informacijos saugojimo trukmei. Tuomet gaunančioji valstybė narė turėtų atitinkamai ištrinti duomenis. Panašu, kad šis mechanizmas taip pat taikomas, kai gaunančiosios valstybės narės teisės aktais leidžiamas tik trumpesnis saugojimo laikotarpis. Toks pat mechanizmas nustatytas ir nuosprendžių registruose esančios informacijos keitimo arba ištrynimo atveju: nuosprendį priėmusi valstybė narė praneš apie pakeitimus, o valstybė narė, kurios pilietis nuteistas asmuo yra, turės atitinkamai atnaujinti savo registrą.

31. Kitaip tariant, „nuosprendį priėmusi valstybė narė“ gali būti laikoma duomenų savininke. Valstybė narė, kurios pilietis nuteistas asmuo yra, saugo duomenis tos kitos valstybės narės vardu. EDAPP rekomenduoja pasiūlymo tekste arba konstatuojamosiose dalyse paaiškinti šią „nuosavybės“ sąvoką, nes tai padeda aiškiai padalyti atsakomybę.

32. EDAPP palankiai vertina patį mechanizmą, nes jis garantuoja tikslumą, užtikrindamas, kad asmens duomenys būtų greitai atnaujinami ir nebūtų naudojami, jei yra pasenę (taip pat žr. pasiūlymo 5 straipsnio 3 dalį). Nuosprendžių registru duomenų tikslumas dar svarbesnis tais atvejais, kai informacija daug kartų perduodama ir verčiama.

33. Siekiant užtikrinti tikslumą ir tolesnių perdavimų metu pagal 7 straipsnį, EDAPP rekomenduoja nustatyti valstybės, kurios pilietis nuteistas asmuo yra, centrinei institucijai pareigą pranešti naujausią informaciją ar apie jos panaikinimą kitų valstybių narių ar trečiųjų šalių, kurios prašė informacijos prieš ją atnaujinant ar panaikinant, centrinėms institucijoms. Be to, pastarųjų valstybių narių centrinės institucijos turėtų privalėti atnaujinti ar ištrinti informaciją ir turėtų būti užkertamas kelias joms naudoti pasenusią informaciją. Šios pareigos taip pat turėtų padėti geriau prižiūrėti, kokiomis sąlygomis naudojami asmens duomenys (žr. pastabas dėl 9 straipsnio).

34. Galiausiai 4 straipsnio 2 dalyje aptariama kelių valstybių narių piliečiais esančių asmenų konkreiti padėtis. Tais atvejais informacija apie apkaltinamąjį nuosprendį bus perduodama kiekvienai iš tų valstybių narių. Nekyla abejonių, kad šis perdavimas kelioms šalims yra reikalingas. Tais atvejais ypač akivaizdi visose duomenų bazėse esančių duomenų tikslumą užtikrinančių mechanizmų svarba.

6 ir 7 straipsniai: Prašymai pateikti informaciją apie apkaltinamuosius nuosprendžius, atsakymai į tuos prašymus ir perdavimas trečiosioms šalims

35. Taip pat reikia aiškiai paskirstyti ir nustatyti atsakomybę, atsižvelgiant į tai, kad prašymą gali pateikti trečia valstybė narė. Šie prašymai aptariami 6 ir 7 straipsniuose.

36. 7 straipsnyje nustatoma, kuriais atvejais informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius siunčiama ar galėtų būti siunčiama prašančiosios valstybės narės centrinei institucijai. Jame taip pat nustatoma, kokia informacija bus perduodama. Be to, jame nustatoma galimybė perduoti informaciją apie apkaltinamuosius nuosprendžius trečiosioms šalims. Visi šie aspektai turėtų būti atidžiai įvertinti.

37. Pažymėtina, kad pareiga perduoti duomenis nustatyta tik tuo atveju, jei prašymas dėl informacijos iš nuosprendžių registro pateikiamas baudžiamojo proceso tikslais, pagal 7 straipsnio 1 dalyje nustatytą duomenų sąrašą. Tačiau tais atvejais, kai informacijos iš nuosprendžių registro prašoma kitais tikslais, valstybė narė, kurios pilietis asmuo yra, veikia laikydama nacionalines teisės. Be to, ji įsitikina, ar pagal nuosprendį priėmusios valstybės narės teisę ši informacija gali būti perduodama prašančiajai valstybei narei (7 straipsnio 2 dalis).

38. Taigi sistema gana paini, nes bet kuriam prašymui, pateikiamam ne baudžiamojo proceso, o kitais tikslais, galiausiai taikomi trys skirtingi teisėtumo kriterijai: prašančiosios valstybės narės teisė, valstybės narės, kurios pilietis nuteistas asmuo yra, teisė ir nuosprendį priėmusios valstybės narės teisė. Šį galvosūkį, kuris gali apimti ne tik baudžiamojo proceso teisę, bet ir taikomas nacionalines duomenų apsaugos taisykles, valstybės narės, kurios pilietis nuteistas asmuo yra, centrinė institucija turės išspręsti per 8 straipsnyje nustatytą terminą (10 dienų).

39. EDAPP kyla klausimas, ar ši sistema yra pati praktiškiausia ir veiksmingiausia. Išties EDAPP sutinka, kad šiais atvejais informacijos perdavimas turėtų būti ribojamas, kaip akcentuojama pasiūlymo 11 konstatuojamojoje dalyje. Tačiau šį ribojimą tikriausiai būtų galima geriau užtikrinti tiksliau apribojant tikslus, kuriais gali būti perduodama informacija iš nuosprendžių registru, ir nustatant ribotą asmenų, kurie gali prašyti šios informacijos, išskyrus patį duomenų subjektą, grupę. EDAPP manymu, kiti nei pats duomenų subjektas asmenys turėtų turėti teisę teisėtai prašyti šios informacijos tik išimtinėmis aplinkybėmis.

40. Todėl EDAPP rekomenduoja supaprastinti mechanizmą ir numatyti ribotą bei tikslesnį tikslų, išskyrus baudžiamąjį procesą, kuriais gali būti prašoma informacijos, apibrėžimą, taip pat nustatant ribotą asmenų, kurie gali prašyti šios informacijos, grupę.

41. 6 straipsnio 2 dalyje aptariamas konkretus klausimas. Jame nustatoma galimybė suinteresuotam asmeniui prašyti valstybės narės centrinės institucijos pateikti informaciją apie jo paties teistumą, jei prašantysis asmuo yra ar yra buvęs prašančiosios ar prašomosios valstybės narės nuolatinis gyventojas ar pilietis. Ši nuostata turi būti siejama su bendresnio pobūdžio duomenų subjekto teise gauti su juo susijusius asmens duomenis, taip pat atsižvelgiant į pasiūlymą dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos.

42. EDAPP palankiai vertina šią nuostatą, jei pasiūlymu duomenų subjektui bus leidžiama naudotis jo teise ne tik tiesiogiai kreipiantis į duomenis kontroliuojančią centrinę instituciją, bet ir netiesiogiai per suinteresuoto asmens gyvenamosios vietos centrinę instituciją. Tačiau šioje *lex specialis* pateikiamos palankesnės nuostatos jokių būdu negali apriboti duomenų subjekto pagrindinių teisių arba sukelti duomenų subjektui neaiškumų dėl jo teisių. Šiuo klausimu EDAPP siūlo, kad gyvenamosios vietos centrinė institucija „nusiųstų“ (o ne „galėtų nusiųsti“) prašymą kitos valstybės narės centrinei institucijai.

43. Galiausiai EDAPP nagrinėja 7 straipsnio 3 dalį, kurioje aptariama trečiųjų šalių pateikta informacija ir informacijos perdavimas trečiosioms šalims. Nuostatoje numatytos konkrečios apsaugos priemonės, kurių tikslas — užtikrinti, kad keitimasis su trečiosiomis šalimis negalėtų pakenkti apsaugos priemonėms, taikomoms keičiantis pačios Europos Sąjungos teritorijoje. Savaime nuostata yra patenkinama.

44. Tačiau ši nuostata turėtų būti įvertinta siejant ją su pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos 15 straipsniu. Pastarojo pasiūlymo 15 straipsnis yra vienas iš pagrindinių Taryboje vykstančių debatų objektų ir nėra akivaizdu, kad Tarybos pamatinio sprendimo galutinėje redakcijoje šis straipsnis išliks. EDAPP pabrėžia, kad tuo atveju, jei derybų dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų apsaugos metu į jo taikymo sritį nebūtų įtrauktos taisyklės dėl asmens duomenų perdavimo trečiosioms šalims, šiame pasiūlyme turėtų būti nustatytos tikslesnės asmens duomenų perdavimo trečiosioms šalims taisyklės, kad būtų laikomasi pagrindinių duomenų apsaugos principų ir Europos Tarybos konvencijos Nr. 108 papildomo protokolo dėl priežiūros institucijų ir valstybės sienas kertančių duomenų srautų.

9 straipsnis: Asmens duomenų naudojimo sąlygos

45. Priėmus Tarybos pamatinį sprendimą dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos⁽⁹⁾, keitimasis informacija iš nuosprendžių registru pateks į to pamatinio sprendimo taikymo sritį. Tas pat taikoma patiems nuosprendžių registrams, jei tas Tarybos pamatinis sprendimas nebus taikomas tik asmens duomenims, kuriais pasikeitė valstybės narės. Pagal Tarybos pamatinį sprendimą asmens duomenų tvarkymą kontroliuos nacionalinės duomenų apsaugos institucijos.

⁽⁹⁾ Žr. 4 išnašoje nurodytą EDAPP nuomonę.

46. Šio pasiūlymo straipsniuose nedaroma nuoroda į Tarybos pamatinį sprendimą. Tokios nuorodos nereikia, nes pastarasis taikomas automatiškai. 9 straipsnyje numatomos asmens duomenų naudojimo sąlygos. Bendrų duomenų apsaugos priemonių atžvilgiu jis turi būti laikomas *lex specialis*. 9 straipsnyje nurodyta, kokiais tikslais duomenys gali būti naudojami. 9 straipsnio 1 dalyje numatyta aiški pagrindinė taisyklė. Duomenys, kurių prašoma baudžiamojo proceso tikslais, gali būti naudojami tik konkretaus proceso, kuriam jų buvo prašoma, tikslais. 9 straipsnio 2 dalyje pateikiama panaši taisyklė dėl duomenų, kurių prašoma ne baudžiamojo proceso tikslais. Tačiau šią nuostatą reikia aiškiau išdėstyti, nes joje numanoma, kad duomenų gali būti prašoma tik dėl kitų teisinių (arba beveik teisinių) procesų, o 7 straipsnyje toks apribojimas neminimas. Turėtų būti aiškiau nurodyta, kokie kiti tikslai leidžiami pagal 7 ir 9 straipsnį (taip pat žr. pastabas dėl 7 straipsnio).

47. 9 straipsnio 3 dalimi prašančiajai valstybei narei sudaroma galimybė naudotis duomenimis siekiant užkirsti kelią tiesioginei ir didelei grėsmei visuomenės saugumui. EDAPP sutinka, kad tokiomis išimtinėmis aplinkybėmis turėtų būti leidžiama naudotis duomenimis. Tačiau turėtų būti garantuojama, kad duomenų apsaugos institucijos galėtų kontroliuoti šį išimtinį naudojimą. Todėl EDAPP rekomenduoja įrašyti į pasiūlymą atitinkamą nuostatą, pavyzdžiui, pareigą pranešti apie šį naudojimą nacionalinei duomenų apsaugos institucijai.

48. Dėl priežiūros: informaciją saugo valstybės narės, kurios pilietis asmuo yra, centrinė institucija. Priežiūrą atlieka tos valstybės narės duomenų apsaugos institucija, laikydamosi Pamatinio sprendimo dėl duomenų apsaugos trečiojo ramsčio srityje, kai šis bus priimtas ir įsigalios. Tačiau šios valstybės narės centrinė institucija negali būti laikoma atsakinga už duomenų kokybę, nes ji visiškai pasikliauja nuosprendį priėmusios valstybės narės pateikta informacija. Akivaizdu, kad tai turi įtakos priežiūros veiksmingumui.

49. EDAPP manymu, pasiūlyme turėtų būti nagrinėjamas ne tik centrinių institucijų bendradarbiavimas, bet ir valstybių narių duomenų apsaugos institucijų bendradarbiavimas. EDAPP rekomenduoja į 9 straipsnį įtraukti nuostatą, kuria duomenų apsaugos institucijos skatinamos aktyviai tarpusavyje bendradarbiauti⁽¹⁰⁾, kad būtų sudaromos sąlygos veiksmingai duomenų apsaugos aspektų, visų pirma duomenų kokybės, priežiūrai.

10 ir 11 straipsniai: Kalbos ir formos

50. EDAPP palankiai vertina šias papildomas nuostatas, nes valstybių narių keitimosi informacija sistemos veiksmingumas taip pat atitinka duomenų apsaugos interesus.

51. Tinkama kalbų vartojimo tvarka yra esminė sistemos veiksmingumui užtikrinti. Nors EDAPP puikiai suvokia kalbų lygybės principą ir su konkrečiomis kalbos vartojimo tvarkomis susijusių klausimų opumą bendradarbiaujant Europoje, jam kelia susirūpinimą pasiūlymo 10 straipsnyje numatyta kalbų vartojimo tvarka. Pagrindinė 10 straipsnyje suformuluota taisyklė yra ta, kad informacija keičiamasi prašomosios valstybės narės valstybine kalba. Tai logiška, nes teisiniai tekstai ir teisinės sąlygos išvertus ne visuomet yra vienareikšmiai. Tačiau Europos Sąjungoje, kurią šiuo metu sudaro 25 valstybės narės, laikantis šios pagrindinės taisyklės sistema negalėtų veikti.

52. Pagal 10 straipsnio trečią pastraipą, valstybė narė gali nurodyti, kad ji sutinka vartoti kitas kalbas. Akivaizdu, kad šios pastraipos tikslas — paskatinti keitimąsi informacija viena ar keliomis kalbomis, kurios Europos Sąjungoje yra plačiau žinomos. Tačiau EDAPP mano, kad ši pastraipa turėtų būti suformuluota taip, jog būtų iš tiesų užtikrinama įgyvendinama kalbų vartojimo tvarka, pavyzdžiui, įpareigojant valstybes nares priimti informaciją Europos Sąjungos teritorijoje plačiai žinoma kalba. Tai, kaip pirmiau nurodyta, yra sistemos veikimo užtikrinimo sąlyga.

53. Be to, standartinės formos naudojimas gali padėti užtikrinti duomenų kokybę. Naudojant šią formą gali būti išvengta neaiškumų, susijusių su informacijos iš nuosprendžių registro duomenų turiniu, o taip užtikrinama geresnė duomenų kokybė. Nesant neaiškumų taip pat galima išvengti pavojaus, kad valstybių narių institucijos prašys daugiau duomenų, nei būtinai reikia.

⁽¹⁰⁾ Tokios nuostatos pavyzdys galėtų būti panašios nuostatos, įtrauktos į pasiūlymą dėl SIS II, nors ir nenumatomas EDAPP vaidmuo.

54. Dėl šių priežasčių EDAPP apgailestauja, kad pakankamai ilgu pereinamuoju laikotarpiu privalomas formos naudojimas gali būti atidėtas. Pirmą, forma (ir t. t.) nustatoma taikant komitologijos procedūrą, nenustatant jokio termino sprendimui šiuo klausimu priimti. Antra, nustačius formą valstybės narės neprivalo jos taikyti trejus metus (11 straipsnio 6 dalis). EDAPP rekomenduoja:

- įtraukti formos nustatymą į patį pamatinį sprendimą,
- nustatyti technines specifikacijas taikant komitologijos procedūrą ir nustatant aiškų terminą,
- panaikinti pereinamąjį laikotarpį, kuriam pasibaigus valstybės narės turi pradėti naudoti bendrą formą, arba, jei tai būtų techniškai neįmanoma, sutrumpinti šį laikotarpį iki vienerių metų.

V. IŠVADA

55. EDAPP palankiai vertina politinį pasirinkimą, kuriuo grindžiamas pasiūlymas. Iš esmės pasiūlyme atsižvelgiama į kliūtis tikrai veiksmingam valstybių narių keitimuisi informacija iš nuosprendžių registrų, atsižvelgiant dėl skirtingų kalbų vartojimo ir dėl valstybių narių techninių bei teisinių sistemų, visų pirma:

- nustatant, kad nuosprendį priėmusi valstybė narė yra duomenų „savininkė“, atsakinga už jų kokybę,
- numatant centrinės institucijos paskyrimą kiekvienoje valstybėje narėje,
- numatant papildomas priemones, kurių tikslas — užtikrinti, kad informacija būtų veiksmingai randama ir prieinama.

56. EDAPP pastebėjo, kad pasiūlymas dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų apsaugos tebėra svarstomas Europos Parlamente ir Taryboje, o esminiai klausimai (pavyzdžiui, taikymo sritis ir apsaugos priemonės perduodant trečiosioms šalims) dar toli gražu nėra išspręsti. EDAPP rekomenduoja, kad:

- šis Tarybos pamatinis sprendimas neturėtų įsigalioti anksčiau, nei įsigalios Tarybos pamatinis sprendimas dėl asmens duomenų apsaugos,
- Taryba turėtų glaudžiai susieti derybas dėl šio pasiūlymo su derybomis dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų apsaugos. Tuo atveju, jei derybų dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų apsaugos metu į jo taikymo sritį nebūtų įtrauktos taisyklės dėl asmens duomenų perdavimo trečiosioms šalims, šiame pasiūlyme turėtų būti nustatytos tikslesnės asmens duomenų perdavimo trečiosioms šalims taisyklės.

57. EDAPP rekomenduoja supaprastinti mechanizmą ir numatyti ribotą bei tikslesnį tikslų, išskyrus baudžiamąjį procesą, kuriais gali būti prašoma informacijos, apibrėžimą, taip pat nustatant ribotą asmenų, kurie gali prašyti šios informacijos, grupę. EDAPP manymu, kiti nei pats duomenų subjektas asmenys turėtų turėti teisę teisėtai prašyti šios informacijos tik išimtinėmis aplinkybėmis. Pasiūlymas turėtų būti papildytas nuostata, leidžiančia duomenų apsaugos institucijoms kontroliuoti šį išimtinį naudojimą.

58. EDAPP rekomenduoja pasiūlymo tekste arba konstatuojamosiose dalyse paaiškinti „nuosavybės“ sąvoką, taip pat nustatyti valstybės, kurios pilietis nuteistas asmuo yra, centrinei institucijai pareigą pranešti naujausią informaciją ar apie jos panaikinimą kitų valstybių narių ar trečiųjų šalių, kurios prašė informacijos prieš ją atnaujinant ar panaikinant, centriniams institucijoms.

59. EDAPP prašo Bendrijos teisės aktų leidėjų pagrįsti, kodėl šis pasiūlymas negali būti taikomas tik rimtesniems nusikaltimams, *inter alia* atsižvelgiant į proporcingumo principu nustatytas ribas.

60. EDAPP palankiai vertina papildomas 10 ir 11 straipsnių nuostatas, jei:
- 10 straipsnis bus suformuluotas taip, kad veiksmingai užtikrintų įgyvendinamą kalbų vartojimo tvarką,
  - 11 straipsnis bus pataisytas, kad apimtų formos nustatymą pačiame pamatiniame sprendime, techninių specifikacijų nustatymą taikant komitologijos procedūrą ir nustatant aiškų terminą, ir pereinamojo laikotarpio, kuriam pasibaigus valstybės narės turi pradėti naudoti bendrą formą, panaikinimą arba, jei tai būtų techniškai neįmanoma, sutrumpinimą iki vienerių metų.
61. EDAPP taip pat pateikia rekomendacijas dėl:
- 3 straipsnio 2 dalies: kodėl Tarybos generalinis sekretoriatas turėtų informuoti *Eurojust* apie institucijų paskyrimą?
  - 6 straipsnio 2 dalies: gyvenamosios vietos centrinė institucija „nusiunčia“ (o ne „gali nusiųsti“) prašymą kitos valstybės narės centrinei institucijai.
  - 9 straipsnio: turėtų būti įtraukta nuostata, kuria duomenų apsaugos institucijos skatinamos aktyviai tarpusavyje bendradarbiauti.

Priimta Briuselyje, 2006 m. gegužės 29 d.

Peter HUSTINX

*Europos duomenų apsaugos priežiūros parei-
gūnas*
